

Glosy

Bartłomiej Gadecki

**ZADOŚĆUCZYNIENIE ZA NIEWĄTPLIWIE
NIESŁUSZNE ZATRZYMANIE – GŁOSA DO WYROKU
SĄDU APELACYJNEGO W BIAŁYMSTOKU Z 7.09.2018 R.
(II AKA 140/18)**

Autor, zgadzając się z rozstrzygnięciem Sądu Apelacyjnego, czyni istotne uwagi co do odszkodowania i zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie oraz nieuwzględniania podniesionego przez prokuratora zarzutu przedawnienia. Należy wskazać, że w razie zatrzymania roszczenia o odszkodowanie i zadośćuczynienie przedawniają się po upływie roku od daty zwolnienia. Jednakże wnioskodawca ma prawo domagać się oceny słuszności zatrzymania po prawomocnym zakończeniu sprawy.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 7.09.2018 r. (II AKA 140/18)¹

Zauważyć należy, że w sytuacji gdy w przypadku tymczasowego aresztowania zastosowanego chociażby w tej samej sprawie możliwość dochodzenia roszczeń odszkodowawczych ustawodawca wiąże z datą uprawomocnienia się orzeczenia dającego podstawę do odszkodowania i zadośćuczynienia, a więc tak jak w analizowanej sytuacji z wydaniem prawomocnego wyroku uniewinniającego, uznanie, że przy tych samych uwarunkowaniach uprawnienie osoby zatrzymanej, a więc *de facto* pozbawionej wolności – wobec której w dalszym ciągu po zwolnieniu z zatrzymania toczyło się postępowanie karne – już wygasło po upływie roku od zwolnienia, a przed wydaniem prawomocnego orzeczenia, kłóciłoby

¹ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 7.09.2018 r. (II AKA 140/18), LEX nr 2583968.

się z poczuciem sprawiedliwości społecznej, statuując wyprowadzenie tezy o nierówności wobec prawa osób korzystających z tego samego statusu (osoby podejrzanej, a następnie oskarżonej).

1. Glosowane orzeczenie jest niezmiernie istotne dla praktyki w zakresie przyznawania odszkodowania i zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie oraz nieuwzględniania podniesionego przez prokuratora zarzutu przedawnienia, a teza w nim wyrażona odbiega od poglądów dotychczas prezentowanych w orzecznictwie. Stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku należy uznać za słuszne.

Na wstępie należy wskazać, że ustawodawca w rozdziale 58 Kodeksu postępowania karnego² zatytułowanym „Odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie” uregulował podstawowe kwestie związane z dochodzeniem odszkodowania i zadośćuczynienia, wskazując m.in., że odszkodowanie i zadośćuczynienie przysługuje również w wypadku niewątpliwie niesłusznego zatrzymania (art. 552 § 4 k.p.k.). Równocześnie art. 555 k.p.k. stanowi, że roszczenia przewidziane w rozdziale 58 k.p.k. przedawniają się po upływie roku od daty uprawomocnienia się orzeczenia dającego podstawę do odszkodowania i zadośćuczynienia, w wypadku tymczasowego aresztowania – od daty uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, w razie zaś zatrzymania –

od daty zwolnienia. Z wykładni językowej wynika, że przy zatrzymaniu termin przedawnienia zawsze biegnie od daty zwolnienia zatrzymanego i nie jest powiązany – w przeciwieństwie do tymczasowego aresztowania – z datą uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie³.

2. Konieczne jest także zaznaczenie, że odnośnie do charakteru terminów wskazanych w art. 555 k.p.k. trafnie wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z 14.01.2004 r.⁴, uznając, że „przewidzia-

³ Zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 16.08.2018 r. (II AKA 79/18), LEX nr 2553028; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 24.04.2018 r. (II AKA 106/18), LEX nr 2497322; uchwała SN z 23.05.2006 r. (I KZP 5/06), „Prokuratura i Prawo” dodatek „Orzecznictwo” 2006/9, poz. 18, s. 12; D. Świecki (w:) *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. D. Świecki, Warszawa 2013, s. 902; D. Świecki (w:) *Kodeks postępowania karnego. Komentarz do zmian 2016*, red. D. Świecki, Warszawa 2016, s. 659.

⁴ Wyrok SN z 14.01.2004 r. (III KK 207/03), „Prokuratura i Prawo” dodatek „Orzecznictwo” 2004/9, poz. 10, s. 9. Zob. także wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 14.11.2012 r. (II AKA 331/12), LEX nr 1238684; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 29.03.2006 r. (II AKA 31/06), „Krakowskie Zeszyty Sądowe” 2006/9, poz. 56, s. 34–35; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 17.02.2004 r. (II AKA 604/03), „Prokuratura i Prawo” dodatek „Orzecznictwo” 2005/3, poz. 28, s. 16; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 14.11.2017 r. (II AKA 221/17), „Krakowskie Zeszyty Sądowe” 2017/12, poz. 32, s. 23–24; wyrok SN z 26.04.2018 r. (V KK 391/17), LEX

² Ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2022 r. poz. 958 ze zm.), dalej k.p.k.

ne w art. 555 k.p.k. terminy do zgłoszenia żądania odszkodowania i zadośćuczynienia są cywilnoprawnymi terminami przedawnienia i mają do nich zastosowanie rozwiązania przewidziane w art. 117 § 2 Kodeksu cywilnego⁵ i art. 5 k.c. Tak więc zgłoszenie żądania odszkodowawczego, po upływie wskazanych wyżej terminów, prowadzi do jego oddalenia tylko w razie podniesienia przez prokuratora zarzutu przedawnienia i to pod warunkiem, że podniesienie tego zarzutu nie zostanie uznane za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego⁶. Wspomniany art. 117 § 2 k.c. stanowi, że po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia. Z kolei zgodnie z art. 5 k.c. nie można czynić ze swego prawa użytku, który byłby sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego; takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

3. W orzecznictwie wskazywano, że uwzględnienie powołania się na art. 5 k.c. w związku z zarzutem przedawnienia podniesionym przez prokuratora

nr 2495985; postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 2.06.2015 r. (II AKz 179/15), „Prokuratura i Prawo” dodatek „Orzecznictwo” 2016/2, poz. 30, s. 11–12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 4.04.2013 r. (II AKa 21/13), [http://orzeczenia.rzeszow.sa.gov.pl/content/\\$N/154000000001006_II_AKA_000021_2013_Uz_2013-04-04_001](http://orzeczenia.rzeszow.sa.gov.pl/content/$N/154000000001006_II_AKA_000021_2013_Uz_2013-04-04_001) (dostęp: 23.05.2022 r.).

⁵ Ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2021 r. poz. 2459 ze zm.), dalej k.c.

w sprawie, w której zgłoszono żądanie odszkodowawcze oparte na podstawie art. 552 k.p.k., może nastąpić:

- tylko w wypadkach wyjątkowych, kiedy wnioskodawca wykaże, że nie miał realnej możliwości (prawnej lub faktycznej) zgłoszenia żądania w okresie biegu terminu przedawnienia, o jakim mowa w art. 555 k.p.k.⁶;
- gdy przekroczenie terminu do dochodzenia roszczenia nastąpiło z powodu obiektywnych, poważnych przeszkód⁷;
- z powodu długotrwałej obłożnej choroby wnioskodawcy, całkowitego upadku z sił powodującego konieczność zapewnienia opieki osoby trzeciej w sprawach codziennej egzystencji, choroby psychicznej, ubezwłasnowolnienia, długotrwałego pobytu za granicą połączonego z niemożnością nawiązania kontaktu z krajem⁸;
- gdy organ procesowy (prokuratura, sąd) błędnie pouczył wnioskodawcę o tym terminie⁹.

Natomiast w orzecznictwie nie uznawano za okoliczność wyjątkową

⁶ Wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 31.01.2013 r. (II AKa 391/12), „Prokuratura i Prawo” dodatek „Orzecznictwo” 2015/1–2, poz. 45, s. 19.

⁷ Wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 27.03.2014 r. (II AKa 65/14), LEX nr 1451882.

⁸ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 30.08.2012 r. (II AKa 261/12), LEX nr 1236117; tak samo wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 30.04.2014 r. (II AKa 86/14), LEX nr 1461189; postanowienie SN z 22.10.2014 r. (V KK 194/14), „Prokuratura i Prawo” dodatek „Orzecznictwo” 2015/3, poz. 20, s. 12.

⁹ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 21.05.2013 r. (II AKa 70/13), LEX nr 1321971.

i usprawiedliwiająca uchybienie terminowi:

- subiektywnego braku przekonania wnioskodawcy o istnieniu wystarczających podstaw do uwzględnienia żądania¹⁰;
- wieku wnioskodawcy, jego małego doświadczenia życiowego¹¹;
- długootrwałości postępowania prowadzonego przeciwko wnioskodawcy¹²;
- braku zainteresowania wnioskodawcy biegiem postępowania karnego i stąd nieznamości wydanego w nim rozstrzygnięcia (wskazując, że taka postawa może być postrzegana wyłącznie w kategoriach braku dbałości o własne sprawy)¹³;
- zaniedbania, niestaranności czy nierasobliwości uprawnionego¹⁴;
- gdy partnerka wnioskodawcy w momencie zatrzymania była w ciąży i w związku z tym musiał on przede wszystkim zająć się rodziną (wskazując, że opieka nad rodziną nie jest żadnym szczególnym ani wyjątkowym obowiązkiem)¹⁵;

- niewiedzy wnioskodawcy co do określonego przez prawo terminu przedawnienia¹⁶, w tym braku pouczenia przez sąd o terminie, z przepisów prawa (oraz orzecznictwa) nie wynika bowiem, aby organy procesowe miały obowiązek pouczać (z urzędu) osobę uprawnioną o istnieniu omawianego roszczenia czy – tym bardziej – terminie jego przedawnienia¹⁷;
- sytuacji materialnej wnioskodawcy, która według niego uniemożliwiała mu zainicjowanie postępowania (wskazując, że przecież postępowanie „jest wolne od kosztów sądowych”)¹⁸.

4. Odnośnie do przekroczenia terminu do wystąpienia z wnioskiem o odszkodowanie i zadośćuczynienie w przypadku niewątpliwie niesłusznego zatrzymania w kontekście oczekiwania na prawomocne zakończenie sprawy w orzecznictwie wskazywano m.in., że:

- „tłumaczenie, że wnioskodawca czekał na prawomocny wyrok nie jest

¹⁰ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 26.06.2014 r. (II AKa 137/14), „Prokuratura i Prawo” dodatek „Orzecznictwo” 2015/10, poz. 45, s. 20; podobnie wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 24.04.2018 r. (II AKa 106/18), LEX nr 2497322.

¹¹ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 4.03.2015 r. (II AKa 37/15), „Krakowskie Zeszyty Sądowe” 2015/4, poz. 91, s. 55.

¹² Postanowienie SN z 4.09.2015 r. (IV KK 197/15), LEX nr 1844093 (w tej sprawie postępowanie toczyło się prawie 8 lat).

¹³ Wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 20.04.2016 r. (II AKa 77/16), LEX nr 2047156.

¹⁴ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 24.08.2017 r. (II AKa 231/17), LEX nr 2375019.

¹⁵ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 19.10.2017 r. (II AKa 418/17), „Prokuratura

i Prawo” dodatek „Orzecznictwo” 2018/7–8, poz. 29, s. 15–16.

¹⁶ Postanowienie SN z 3.01.2019 r. (III KK 213/18), LEX nr 2602127; zob. także wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 21.05.2013 r. (II AKa 70/13), LEX nr 1321971.

¹⁷ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 24.08.2017 r. (II AKa 231/17), LEX nr 2375019; zob. także wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 3.08.2016 r. (II AKa 134/16), „Krakowskie Zeszyty Sądowe” 2016/7–8, poz. 84, s. 48; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 21.05.2013 r. (II AKa 70/13), LEX nr 1321971.

¹⁸ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 19.10.2017 r. (II AKa 418/17), „Prokuratura i Prawo” dodatek „Orzecznictwo” 2018/7–8, poz. 29, s. 15–16.

wystarczające, gdyż termin przedawnienia biegnie niezależnie od tego, jak długo toczy się sprawa”¹⁹;

- „przy tej formie krótkotrwałego pozbawienia wolności ustawodawca nie uzależnił dochodzenia roszczeń od sposobu zakończenia sprawy karnej, w razie jej wszczęcia. Rozdzielił kwestię oceny zasadności samego zatrzymania od ostatecznego zakończenia postępowania. Tak więc jego tok, w tym zakończenie wyrokiem określonej treści, nie ma znaczenia dla dochodzenia roszczeń za samo zatrzymanie. (...) Procedura karna wyszczególnia zatrzymanie, jako formę pozbawienia wolności (do 48 godzin) w rozdziale 27 k.p.k. i nie wiąże w żadnym razie oceny zasadności zatrzymania z późniejszym rozstrzygnięciem w sprawie karnej, do której może w ogóle nie dojść. Nie przewiduje też wartościowania podstaw zatrzymania w zależności od późniejszego skazania bądź uniewinnienia zatrzymanego”²⁰.

W glosowanym wyroku wskazano, że „ocena słuszności zatrzymania w aspekcie dającym podstawę do dochodzenia roszczenia w trybie przepisów Kodeksu postępowania karnego została dokonana przez sąd orzekający *meriti* w kontekście prawomocnego wyroku (...) mocą którego (wnioskodawca – dopisek mój B.G.) (...) został uniewinniony od popełnienia czynu (...). Ana-

liza treści wniosku (...) ponad wszelką wątpliwość wskazuje, iż wystąpienie z przedmiotowym roszczeniem zainteresowany wiązał z finalnym, merytorycznym zakończeniem sprawy”²¹. Sąd Apelacyjny w Białymstoku, nie uwzględniając zarzutu przedawnienia, podał także, że „Jednocześnie zauważyć należy, iż w sytuacji gdy w przypadku tymczasowego aresztowania zastosowanego chociażby w tej samej sprawie możliwość dochodzenia roszczeń odszkodowawczych ustawodawca wiąże z datą uprawomocnienia się orzeczenia dającego podstawę do odszkodowania i zadośćuczynienia, a więc tak jak w analizowanej sytuacji z wydaniem prawomocnego wyroku uniewinniającego, uznanie, że przy tych samych uwarunkowaniach uprawnienie osoby zatrzymanej, a więc *de facto* pozbawionej wolności – wobec której w dalszym ciągu po zwolnieniu z zatrzymania toczyło się postępowanie karne – już wygasło po upływie roku od zwolnienia, a przed wydaniem prawomocnego orzeczenia, klóciłoby się z poczuciem sprawiedliwości społecznej, statuując wyprowadzenie tezy o nierówności wobec prawa osób korzystających z tego samego statusu (osoby podejrzanej a następnie oskarżonej)”²². Trafnie Sąd Apelacyjny w Białymstoku zauważył, że istnieje zróżnicowanie sytuacji osoby zatrzymanej oraz tymczasowo aresztowanej i lepsza jest sytuacja osoby tymczasowo-

¹⁹ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 12.06.2014 r. (II AKa 90/14), LEX nr 1474834.

²⁰ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 15.02.2019 r. (II AKa 305/18), LEX nr 2637226.

²¹ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 7.09.2018 r. (II AKa 140/18), LEX nr 2583968.

²² Wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 7.09.2018 r. (II AKa 140/18), LEX nr 2583968.

wo aresztowanej, która ma możliwość dokonania oceny słuszności tymczasowego aresztowania przez pryzmat orzeczenia kończącego postępowanie karne²³. Należy zauważyć, że zarówno zatrzymanie, jak i tymczasowe aresztowanie stanowią pozbawienie wolności, z tym że o ile tymczasowe aresztowanie może nastąpić tylko na mocy postanowienia sądu (art. 250 § 1 k.p.k.), to już zatrzymanie może dokonać Policja (zob. art. 244 § 1 k.p.k.), co sprawia, że decyzja o pozbawieniu wolności na skutek tymczasowego aresztowania wydawana jest przez organ, który zapewnia lepszą ochronę praw osoby mającej być pozbawioną wolności. Na marginesie należy też zaznaczyć, że mogą istnieć przypadki, kiedy zatrzymanie trwa dłużej niż tymczasowe aresztowanie, które może trwać krócej niż 48 godzin (np. w sytuacji określonej w art. 257 § 2 k.p.k., art. 253 § 1 k.p.k.).

Oceny słuszności dokonanego zatrzymania trzeba też dokonywać przez pryzmat orzeczenia kończącego postępowanie. Jak wskazano w uchwale Sądu Najwyższego z 23.05.2006 r.²⁴,

„przy ocenie kwestii niewątpliwie niesłusznego zatrzymania w rozumieniu art. 552 § 4 k.p.k. sąd powinien mieć na uwadze, czy zastosowanie tego środka przymusu procesowego nastąpiło z obrazą przepisów rozdziału 27 kodeksu postępowania karnego, a tym samym, czy spowodował on dolegliwość, jakiej osoba zatrzymana nie powinna była doznać, analizując to zagadnienie w aspekcie całokształtu okoliczności zaistniałych w sprawie, w której doszło do zatrzymania, a znanych w dacie orzekania w przedmiocie odszkodowania i zadośćuczynienia, w tym także z uwzględnieniem prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, w której nastąpiło zatrzymanie, jeżeli takowe już zapadło (...)”. Zatrzymanego, gdy jest przekonany o swojej niewinności i niewątpliwie niesłuszności dokonanego zatrzymania, nie można pozbawiać prawa do oceny jego zatrzymania przez pryzmat rozstrzygnięcia sprawy „głównej”.

Należy podkreślić, że tylko ocena dokonanego zatrzymania przez pryzmat prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy głównej jest oceną pełną, dokonaną

²³ Zob. także A. Ludwiczek, „Niewątpliwa niesłuszność” jako materialnoprawny warunek odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę spowodowaną zastosowaniem zatrzymania, „Przebieg Sądowy” 1999/4, s. 66–67.

²⁴ Uchwała SN z 23.05.2006 r. (I KZP 5/06), „Prokuratura i Prawo” dodatek „Orzecznictwo” 2006/9, poz. 18, s. 12. Zob. także A. Ludwiczek, „Niewątpliwa niesłuszność”..., s. 52–67; Ł. Chojniak, *Odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie*, Warszawa 2013, s. 144–145; Ł. Cora, *Zatrzymanie osoby w polskim procesie karnym. Analiza dogmatyczno-prawna*, Warszawa 2015, s. 347–348; P. Hofmański, S. Zablocki, *Elementy metodyki pracy sędziego w sprawach karnych*, Warszawa 2011, s. 546; W. Grzeszczyk, *Podstawy i zakres*

odszkodowania za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie, „Prokuratura i Prawo” 2010/1–2, s. 56; wyrok SN z 8.05.2018 r. (II KK 452/17), „Prokuratura i Prawo” dodatek „Orzecznictwo” 2018/10, poz. 13, s. 9–10, dotyczący niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania, w którym to wyroku wskazano, że niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie ma miejsce m.in., gdy z uwagi na rodzaj prawomocnego rozstrzygnięcia kończącego postępowanie (orzeczenie: uniewinniające czy umarzające postępowanie) stosowanie tego środka przymusu było niezasadne i wówczas ocena słuszności stosowania tymczasowego aresztowania dokonywana jest z perspektywy tego rozstrzygnięcia.

po analizie całokształtu okoliczności. Korzystne jest to dla zatrzymanego-wnioskodawcy. Również sąd, mając ostateczne rozstrzygnięcie sprawy głównej, może dokonać oceny słuszności zatrzymania, opierając się na kompletnym materiale dowodowym. Zatrzymany – wnioskodawca ma prawo domagać się oceny słuszności zatrzymania po prawomocnym zakończeniu sprawy (uniewinnieniu)²⁵. Nie można „zmuszać” osoby zatrzymanej (która wie, że jest niewinna i jej zatrzymanie jest zatem niewątpliwie niesłuszne), aby ocena słuszności zatrzymania była dokonywana na niepełnym materiale dowodowym, zebranych w początkowym stadium postępowania przygotowawczego w dużej mierze tylko na poparcie zarzutów; materiale, który w późniejszym etapie postępowania przygotowawczego, a następnie sądowego, jest uzupełniany na wniosek podejrzanego/oskarżonego o dowody mające świadczyć o niewinności. Dokonanie oceny zatrzymania na niepełnym materiale dowodowym jest z reguły mniej korzystne dla wnioskodawcy, ale również nie służy wymiarowi sprawiedliwości, uniemożliwia bo-

²⁵ Na marginesie należy wskazać, że – jak słusznie wskazuje się w orzecznictwie – prawidłowe jest, aby wnioskodawca złożył wniosek o zasądzenie zadośćuczynienia w rocznym terminie określonym w art. 555 k.p.k., a następnie wniósł o zawieszenie postępowania w przedmiocie wniosku do czasu prawomocnego zakończenia postępowania karnego, w toku którego był zatrzymany – zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 11.09.2018 r. (II Aka 203/18), LEX nr 2575792; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 16.08.2018 r. (II Aka 79/18), LEX nr 2553028; wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 12.06.2014 r. (II Aka 90/14), LEX nr 1474834.

wiem dokonanie kompleksowej oceny dokonanego zatrzymania i wydania w sprawie słusznego rozstrzygnięcia.

Podkreślić trzeba, że zatrzymanie oznacza pozbawienie wolności, a zatem to środek najbardziej ingerujący w wolność człowieka. Sprzeczne z zasadami współżycia społecznego byłoby, aby ocena słuszności tej ingerencji przez organy państwa była dokonywana na fragmentarycznym materiale dowodowym. Trafny jest pogląd wyrażony w doktrynie, że jeśli wniosek o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie wpłynąłby po terminie określonym w art. 555 k.p.k., „uwzględnienie zarzutu przedawnienia stałoby w jaskrawej kolizji z zasadami współżycia społecznego, gdyby *in concreto* odpowiedzialność odszkodowawcza Skarbu Państwa lub jej zakres zależał od sposobu zakończenia postępowania w sprawie”²⁶.

Z uwagi na powyższą argumentację uwzględnianie podniesionego zarzutu przedawnienia w sytuacji, gdy zatrzymany był przekonany o swojej niewinności i chciał, by ocena słuszności jego zatrzymania nastąpiła przez pryzmat orzeczenia kończącego postępowanie, byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego²⁷.

²⁶ *Kodeks postępowania karnego. Komentarz do artykułów 468–682*, red. P. Hofmański, Warszawa 2012, t. 3, s. 499.

²⁷ W jednym z wyroków jako zasady współżycia społecznego wskazano zaufanie obywateli do państwa oraz słuszność w stosowaniu prawa – zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 29.04.2013 r. (II Aka 68/13), „Krakowskie Zeszyty Sądowe” 2013/6, poz. 89, s. 45–46. Można uznać, że te zasady znajdą odpowiednie zastosowanie do sytuacji będącej przedmiotem niniejszej glosy.

ABSTRACT

dr Bartłomiej Gadecki

The author is a judge of the Regional Court in Olsztyn.

**Compensation for undoubtedly wrongful detention
– commentary on judgment of the Court of Appeal in Białystok
of 7.09.2018 (II AKa 140/18)**

The author, agreeing with the determination of the Court of Appeal, formulates important remarks on the damages and compensation for undoubtedly wrongful detention and on the dismissal of the objection concerning expiry of the limitation period, raised by the prosecutor. It should be noted that in case of detention, claims for damages and compensation are limited after the lapse of one year from the day of release. However, the applicant has the right to demand that validity of the detention be assessed after the judgment concluding the proceedings becomes final and binding.

Keywords: *Code of Criminal Procedure, undoubtedly wrongful detention, compensation, principles of social coexistence*

dr Bartłomiej Gadecki

ORCID: 0000-0001-9542-3919; e-mail: gadek82@poczta.onet.pl

Autor jest sędzią Sądu Okręgowego w Olsztynie.

BIBLIOGRAFIA ZAŁĄCZNIKOWA

Chojniak Łukasz, *Odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie*, Warszawa 2013

Cora Łukasz, *Zatrzymanie osoby w polskim procesie karnym. Analiza dogmatyczno-prawna*, Warszawa 2015

Grzeszczyk Wincenty, *Podstawy i zakres odszkodowania za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie*, „Prokuratura i Prawo” 2010/1–2

Hofmański Piotr, Zabłocki Stanisław, *Elementy metodyki pracy sędziego w sprawach karnych*, Warszawa 2011

Kodeks postępowania karnego. Komentarz do artykułów 468–682, red. P. Hofmański, Warszawa 2012, t. 3

Kodeks postępowania karnego. Komentarz, red. D. Świecki, Warszawa 2013

Kodeks postępowania karnego. Komentarz do zmian 2016, red. D. Świecki, Warszawa 2016

Ludwiczek Arkadiusz, „Niewątpliwa niesłuszność” jako materialnoprawny warunek odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę spowodowaną zastosowaniem zatrzymania, „Przegląd Sądowy” 1999/4